

S A S C H A
A R A N G O

roman . Signatuur

D E

W A A R -

H E I D

E N

Voor de fans van Joël Dicker
en *The Talented Mr. Ripley*

A N D E R E

L E U G E N S

Over het boek

Henry is een succesvol schrijver. Hij is elegant, ruimdenkend en bijzonder gevaarlijk. Want Henry is een gentleman-oplichter, die een heel aangenaam leven voor zichzelf gecreëerd heeft. Per ongeluk wordt zijn vriendin zwanger van hem. Nu moet hij zijn vrouw wel alles vertellen. Hoewel, moet hij haar echt alles vertellen? Dat zou zijn bestaan totaal ontwrichten. Het zou eenvoudiger zijn om zijn minnares uit de weg te ruimen. Maar uitgerekend bij die actie maakt Henry een onherstelbare fout.

Sascha Arango stelt de vraag waar de waarheid ophoudt en waar het grijze gebied van de leugen begint. Daarbij vertelt hij het ongemeen spannende verhaal van Henry, die vrij van hoogtevrees aan de rand van de afgrond staat. Hij laat ons een man zien die zich altijd heeft weten te onttrekken aan de consequenties van zijn handelen – tot hij een stap te ver gaat.

De pers over het boek

‘Henry Hayden is gewetenloos en moordlustig. En de charmantste belichaming van het kwaad sinds Tom Ripley. Wij, als we dat nog niet duidelijk genoeg hadden gemaakt, houden van schurken.’
– *Die Welt*

‘Noir-literatuur van de bovenste plank, ook in de kwaadaardigste momenten niet zonder tederheid.’ – *Spiegel Online*

‘Arango weet zich uitermate goed te verplaatsen in de psyche van zijn personages en maakt de beweegredenen van hun handelen begrijpelijk. Schrijven kan hij heel, heel erg goed.’ – *Die Zeit*

‘Een misdaadroman die met zijn plot en geraffineerde scala aan personages volledig verrukt!’ – *FAZ*

Over de auteur

Sascha Arango (1959, Berlijn) is een van de bekendste Duitse schrijvers van film- en toneelteksten. Hij won verschillende prijzen voor zijn werk, waaronder tweemaal de Grimme-prijs, de belangrijkste prijs voor Duitse televisie. De *Tatort*-afleveringen waarvoor hij het script leverde, behoren al jaren tot de hoogtepunten van het televisieseizoen. Hij woont in de buurt van Potsdam.

Wilt u op de hoogte worden gehouden van de romans en literaire thrillers van uitgeverij Signatuur? Meldt u zich dan aan voor de literaire nieuwsbrief via onze website www.uitgeverijsignatuur.nl.

Sascha Arango

De waarheid en andere leugens

Vertaald door Goverdien Hauth-Grubben

SIGNATUUR

2014

© 2014 by C. Bertelsmann Verlag, a division of Verlagsgruppe Random House GmbH, München, Germany
Oorspronkelijke titel: Die Wahrheit und andere Lügen
Vertaald uit het Duits door Goverdien Hauth-Grubben
© 2014 Uitgeverij Signatuur, Utrecht en Goverdien Hauth-Grubben
Alle rechten voorbehouden.

Omslagontwerp: Wil Immink Design
Omslagbeeld: Wil Immink Design/ Thinkstock
Typografie: Pre Press Media Groep, Zeist

ISBN gebonden editie 978 90 5672 512 9
ISBN e-book 978 90 449 7255 9
NUR 302

Eerste druk, mei 2014
Tweede druk, e-book, mei 2014

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische veelevoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

Misschien is al het verschrikkelijke in diepste wezen wel het
hulpeloze dat ons om hulp vraagt.

– R.M. RILKE

1

Fataal. Een korte blik op de foto volstond om het donkerbruine vermoeden van de afgelopen maanden te bevestigen. Het embryo lag gekromd als een salamander, één oog staaarde hem recht aan. Was dat daar boven die drakenstaart een been of een tentakel?

Momenten van grote zekerheid doen zich in het leven slechts zelden voor. Maar op dit ogenblik zag Henry de toekomst duidelijk voor zich. Die salamander zou groeien, een persoon worden. Hij zou rechten hebben, aanspraken, hij zou vragen stellen en op een dag alles geleerd hebben om een mens te worden.

Op de echo, ongeveer zo groot als een ansichtkaart, was rechts naast het embryo een schaal in grijstinten te zien, links stonden lettertjes, helemaal bovenaan de datum, de naam van de moeder en de naam van de arts. Henry twijfelde geen moment aan de echtheid van de foto.

Betty zat rokend naast hem in de auto achter het stuur en zag tranen in zijn ogen. Ze legde haar hand op zijn wang. Ze dacht dat het tranen van blijdschap waren. Maar hij dacht aan Martha, zijn vrouw. Waarom kon zij geen kind van hem krijgen? Waarom moest hij nu met een andere vrouw in de auto zitten?

Hij verachtte zichzelf, voelde zich beschaamd, het speet hem echt heel erg. Het leven geeft je alles, was altijd Henry's devies, maar nooit alles in één keer.

Het was laat op de middag. Vanachter de klippen klonk het monotone ruisen van de branding, de wind boog de grashalmen en duwde tegen de zijraampjes van de groene Subaru. Henry hoefde alleen maar de motor te starten, het gaspedaal in te trap-

pen, en de auto zou over de klippen storten en in de diepte in de branding verdwijnen. Binnen vijf seconden zou alles voorbij zijn, de klap zou hen alle drie doden. Maar daarvoor moest hij wel van de bijrijdersstoel opstaan om met Betty van plaats te wisselen. Veel te omslachtig.

‘En, wat denk je?’

Wat moest hij daarop zeggen? De kwestie was al erg genoeg, dat ding in haar baarmoeder bewoog vast al, en als Henry iets had geleerd, was het wel niets los te laten wat beter ongezegd kon blijven.

De afgelopen jaren had Betty hem maar één keer zien huilen, toen hij een eredoctoraat aan het Smith College van Massachusetts toegekend kreeg. Tot dan toe had ze gedacht dat Henry nooit hilde. Henry had stilletjes op de eerste rij gezeten en aan zijn vrouw gedacht.

Betty boog over de pook naar hem toe en omhelsde hem. Zo luisterden ze zwigend naar elkaars ademhaling, maar ineens opende Henry het portier en gaf over op het gras. Hij zag de lasagne terug die hij tussen de middag voor Martha had klaargemaakt. Het braaksel leek op een embryocompote van vleeskleurige deegklompjes. Bij de aanblik ervan verslikte hij zich en begon vreselijk te hoesten.

Ze schopte haar schoenen uit, sprong uit de auto, trok Henry van zijn stoel, sloeg haar armen om zijn borstkast en drukte hem zo stevig tegen zich aan dat de lasagne door zijn neus naar buiten kwam. Fantastisch, zoals Betty zonder nadenken precies deed wat ze moest doen. Ze stonden samen naast de Subaru in het gras, en de wind liet het zeeschuimvlokken sneeuwen.

‘Zeg nou iets, wat moeten we doen?’

Het juiste antwoord zou zijn geweest: schat, dit loopt niet goed af. Maar zo’n antwoord heeft consequenties. Het verandert dingen of laat ze helemaal verdwijnen. Achteraf spijt hebben helpt dan ook niet meer. En wie wil er ook iets veranderen wat goed is en comfortabel?

‘Ik rij naar huis en vertel alles aan mijn vrouw.’

‘Meen je dat?’

Henry zag de verbijstering op Betty's gezicht, hij was zelf ook verrast. Waarom had hij dat gezegd? Henry was gewoonlijk niet geneigd te overdrijven, 'alles vertellen' had niet gehoeven.

'Wat bedoel je met "alles"?'

'Alles. Ik vertel haar gewoon alles. Geen leugens meer.'

'En als ze je vergeeft?'

'Dat geloof je toch zelf niet?'

'En ons kind?'

'Wordt een meisje, hoop ik.'

Betty omhelsde Henry en kuste hem op de mond. 'Henry, je kunt groots zijn.'

Ja, hij kon groots zijn. Hij zou nu naar huis rijden en leugens door waarheid vervangen. Eindelijk alles vertellen, nietsontziend, inclusief alle lelijke details, nou ja, misschien niet alle, maar toch het wezenlijke. Daarvoor moest hij diep in het gezonde vlees snijden, er zouden tranen vloeien en het zou ontzettend veel pijn doen, hemzelf ook. Het zou het einde zijn van het vertrouwen en de harmonie tussen Martha en hem – maar ook een daad van bevrijding. Hij zou geen eerloze schoft meer zijn en hoefde zich niet meer zo vreselijk te schamen. Het moest. Waarheid boven schoonheid, al het andere kwam dan vanzelf.

Met zijn handen omvatte hij Betty's slanke middel. In het gras lag een steen, groot en zwaar genoeg om een dodelijke klap mee uit te delen. Hij hoefde alleen te bukken om hem op te rapen.

'Kom, stap in.'

Hij ging achter het stuur zitten en startte de motor. In plaats van met hoge snelheid op de klippen af te rijden zette hij de Subaru in zijn achterruit en liet hem langzaam weggrollen. Een grote fout, vond hij later.

***

De smalle weg van grasbetonplaten slingerde nauwelijks zichtbaar door een dicht dennenbos van de klippen naar de bosweg waar zijn eigen auto stond, aan het zicht onttrokken door laag-

hangende takken. Betty draaide het zijraampje omlaag, stak de volgende mentholsigaret op en inhaleerde de rook.

‘Ze zal zichzelf toch niets aandoen, hè?’

‘Ik hoop van niet.’

‘Hoe zal ze reageren? Ga je haar vertellen dat ik het ben?’

Dat jij wát bent? wilde Henry vragen.

‘Ik zeg het als ze ernaar vraagt,’ antwoordde hij in plaats daarvan.

Natuurlijk zou Martha dat vragen. Ieder mens die te horen krijgt dat hij stelselmatig bedrogen is, wil weten waarom, hoe lang en met wie. Dat is normaal. Bedrog is een raadsel dat we willen oplossen.

Betty legde haar hand met de brandende sigaret op Henry’s bovenbeen. ‘Schat, we hebben toch opgepast. Ik bedoel, we wilden toch allebei geen kind?’

Henry’s instemming kon niet groter en oprechter zijn. Nee, hij wilde geen kind en al helemaal niet van Betty. Ze was zijn minnares, ze zou nooit een goede moeder worden, was daar het type niet voor, was veel te veel met zichzelf bezig. Een gemeenschappelijk kind zou haar macht over hem verlenen, ze zou zijn dekmantel neerhalen en hem tot het uiterste onder druk zetten. Hij had al enige tijd met de gedachte gespeeld zich te laten steriliseren, maar iets onbestemds had hem daarvan weerhouden. Misschien de wens toch nog een kind met Martha te hebben.

‘Het heeft op de een of andere manier willen ontstaan,’ zei hij.

Betty glimlachte, haar lippen trilden. Henry had de juiste toon getroffen.

‘Ik denk dat het een meisje wordt.’

Ze stapten uit, Betty ging achter het stuur zitten, trok één schoen weer aan, trapte werktuigelijk op het koppelingspedaal en bewoog de pook heen en weer.

Hij is niet blij, dacht ze. Maar was dat ook niet een beetje veel gevraagd van een man die juist besloten had zijn leven te veranderen en zijn huwelijk te beëindigen? Ondanks de jarenlange relatie wist Betty heel weinig over Henry, maar ze wist wel dat hij geen familieman was.

Ze kan niet wachten, dacht hij. Ze kan niet wachten tot ik alles voor haar opgeef. Maar hij was niet van plan zijn onbezorgde eenzaamheid in te ruilen tegen een gezinsleven waarvoor hij niet gemaakt was. Na de grote biecht bij zijn vrouw moest er een nieuwe identiteit komen. Het zou heel wat inspanning vergen om een nieuwe Henry te bedenken, een Henry alleen voor Betty. De gedachte alleen al maakte hem moe.

‘Is er iets wat ik kan doen?’

Henry knikte. ‘Stop met roken.’

Betty nam een trekje, schoot de rest van de sigaret tussen duim en wijsvinger naar buiten. ‘Het wordt vast vreselijk.’

‘Ja, het wordt vast vreselijk. Ik bel je als het voorbij is.’

Ze zette de auto in de eerste versnelling. ‘Hoe ver ben je met je roman?’

‘Bijna klaar.’

Hij boog naar haar toe in het geopende portier. ‘Heb je iemand iets over ons verteld?’

‘Helemaal niemand,’ antwoordde ze.

‘Maar het kind is wel van mij? Ik bedoel, je bent echt zwanger, het komt echt?’

‘Ja, het is van jou. En het komt echt.’

Ze stak hem haar iets geopende lippen toe voor een kus. Met tegenzin bracht hij zijn gezicht bij het hare, haar tong drong zijn mond binnen als een dikke schroef zonder windingen. Henry deed het portier van de Subaru dicht. Ze reed de bosweg af richting provinciale weg. Hij keek haar na tot ze uit het zicht verdwenen was. Toen trapte hij haar half opgerookte sigaret uit, die nog smeulend in het gras lag. Hij geloofde haar. Betty zou nooit tegen hem liegen omdat ze daarvoor veel te fantasieloos was. Ze was jong en sportief, veel eleganter dan Martha, ze was knap en niet heel slim, maar wel buitengewoon praktisch. En nu was ze zwanger van hem, een vaderschapstest was niet nodig.

Betty's nuchtere pragmatische instelling had Henry al bij hun eerste ontmoeting geïmponeerd. Wat haar beviel eigende ze zich

toe. Ze was geestig en had smalle voeten, sproeten op haar si-naasappelborsten, groene ogen en blond krullend haar. De eerste keer dat hij haar zag droeg ze een jurk die bedrukt was met bedreigde diersoorten.

De affaire was op het moment van hun ontmoeting begonnen. Henry hoefde zich niet in te spannen, zich niet anders voor te doen, haar niet het hof te maken, hij hoefde – zoals zo vaak – helemaal niets te doen, want in haar ogen was hij een genie. Het stoorde haar dan ook niet in het minst dat hij getrouwd was en geen kinderen wilde. Integendeel. Het was allemaal een kwestie van tijd. Ze had lang op iemand zoals hij gewacht, dat zei ze heel openhartig. Volgens haar ontbrak het de meeste mannen aan grootsheid. Wat ze daarmee bedoelde, zei ze niet.

Inmiddels was Betty hoofdredacteur bij uitgeverij Moreany. Ze was begonnen als tijdelijke kracht op de verkoopafdeling, hoewel ze zichzelf daarvoor overgekwalificeerd vond omdat ze toen al een literatuurstudie had afgerond. De meeste colleges waren saai geweest, en ze had er spijt van dat ze de raad van haar ouders om rechten te studeren niet had opgevolgd. Ondanks haar kwalificaties waren de promotiekansen binnen de uitgeverij beperkt. In de lunchpauzes sloop ze de kamers van de redacteurs binnen om er in manuscripten te neuzen. Op een dag trok ze uit pure verveling Henry's getypte tekst uit de grote vergeten stapel ongevraagd opgestuurde manuscripten en nam hem mee naar de kantine. Henry had de tekst zonder begeleidend commentaar via een particuliere besteldienst opgestuurd om op de portokosten te besparen. Hij had tot dan toe altijd krap bij kas gezeten.

Betty las dertig bladzijden, haar lunch liet ze staan. Daarop haastte ze zich naar de derde verdieping, naar de werkkamer van de oprichter van de uitgeverij Claus Moreany, en wekte hem ruw uit zijn middagdutje. Vier uur later belde Moreany in hoogstegen persoon Henry op.

‘Goedendag, u spreekt met Claus Moreany.’

‘Echt waar? O jee.’

‘Wat u daar geschreven hebt is prachtig. Werkelijk prachtig. Hebt u de rechten al verkocht?’

Dat had hij niet. Van de eerste roman, *Frank Ellis*, werden wereldwijd tien miljoen exemplaren verkocht. Een thriller, zoals men dat zo mooi zegt, met veel geweld en weinig verzoening. Het was het verhaal van een autist die politieagent wordt om de moordenaar van zijn zus te vinden. De eerste honderdduizend exemplaren werden binnen een maand verkocht en ongetwijfeld ook gelezen. De opbrengst behoedde uitgeverij Moreany voor faillissement. Nu, acht jaar later, was Henry bestsellerauteur, wereldwijd in twintig talen vertaald, veelvoudig prijswinnaar en Joost mag weten wat nog meer. Vijf bestsellerromans waren er ondertussen bij Moreany verschenen, en allemaal werden ze verfilmd, voor toneel bewerkt, en *Frank Ellis* werd op scholen als lesstof gebruikt. Al bijna een klassieker. En Henry was nog altijd met Martha getrouwd.

Behalve Henry wist alleen Martha dat hij geen woord van deze romans zelf had geschreven.

2

Henry had zich vaak afgevraagd hoe zijn leven zou zijn verlopen als hij Martha niet had leren kennen. Het antwoord dat hij zichzelf gaf, was steeds hetzelfde: zoals tot dan toe. Hij zou niet belangrijk zijn geworden, zou dus ook geen leven in welvaart en vrijheid kunnen leiden, zou beslist niet in een Italiaanse sportwagen rondrijden, en niemand zou zijn naam kennen. Daarover maakte Henry zich geen illusies. Hij zou onzichtbaar gebleven zijn – een kunst op zich. Natuurlijk is de strijd om het bestaan spannend, maakt het gemis de dingen pas kostbaar, geld verliest zijn betekenis zodra het in overvloed voorhanden is. Klopt allemaal. Maar zijn lusteloosheid en onverschilligheid niet een acceptabele tol voor een leven in welstand en luxe en in elk geval beter dan honger, leed en een slecht gebit? Je hoeft niet beroemd te zijn om gelukkig te worden, zeker omdat populariteit maar al te vaak verward wordt met belangrijkheid, maar sinds Henry uit het duister van het alledaagse in het licht van het bijzondere was getreden, was zijn leven stukken comfortabeler. Daarom hield hij zich al jaren alleen nog maar bezig met het in stand houden van de status quo. Meer zat er voor hem niet in. Wat dat betreft bleef hij een realist. Ook al was dat saai.

Het manuscript van *Frank Ellis* was zijn ontdekking. Het lag in bakpapier gewikkeld onder een vreemd bed. Henry vond het toen hij met barstende hoofdpijn zijn linkersok zocht om, zoals hij wel vaker deed, stilletjes een vreemde kamer uit te sluipen. De vrouw die naast hem in bed lag had hij van tevoren nog nooit gezien, en hij voelde geen behoefte haar nader te leren kennen. Hij

zag alleen haar voet, het vrouwelijke silhouet van het dal vanaf de heup tot het fijne kastanjebruine haar, en keek niet verder. De kachel was uit, de kamer donker, het rook naar stof en slechte adem. Het was tijd om te verdwijnen.

Henry had vreselijke dorst omdat hij de afgelopen nacht heel veel gedronken had. Het was de nacht voor zijn zesendertigste verjaardag geweest. Niemand had hem gefeliciteerd. Maar dat kon ook niet, want er was niemand die het wist. Wie zou het ook moeten weten? Als dolende ziel sluit je geen vaste vriendschappen, en zijn ouders waren allang dood.

Hij had geen eigen woning, geen vast inkomen en geen idee hoe het nu verder moest. Waarom ook? De toekomst is onzeker, wie zegt dat hij haar kent, is een leugenaar. Het verleden is niets anders dan herinnering en daarmee van eigen makelij – alleen het heden is zeker, biedt ruimte voor ontplooiing en vervliegt ook meteen weer. Veel meer dan door het onzekere werd Henry geplaagd door de voorstelling van het zekere. Weten wat hem te wachten stond, betekende voor hem hetzelfde als de slinger boven de put. Wat lag er nog in het verschiet behalve spijt, dood en verval? Overeenkomstig deze zonder meer realistische inschatting definieerde Henry zijn leven als een proces dat pas na zijn dood in zijn geheel door historici beoordeeld zou worden. En gelukkig hoeft degene die niets achterlaat geen oordeel te vrezem.

‘Zwijgen strookt niet met de menselijke natuur.’ Met die zin begon Martha’s manuscript. Die zin had net zo goed van hem kunnen zijn, vond Henry. Helemaal waar en toch zo eenvoudig. Hij las de volgende zin en bleef lezen, zijn linkersok trok hij niet meer aan, hij sloop ook niet stilletjes het kleine appartement uit, hij nam ook niet zoals anders rondslingerend geld of andere bruikbare spullen mee om daarvan iets te eten te kopen.

Vanaf de eerste alinea had hij de indruk dat het verhaal wel iets weg had van zijn eigen geschiedenis. Hij las het hele manuscript in één ruk uit, sloeg daarbij zo voorzichtig mogelijk de bladzijden om zodat hij de onbekende vrouw, die naast hem zachtjes lag te snurken, niet zou wekken. Op de dichtbeschreven vellen was

niet één correctie te vinden, en voor zover hij dat kon beoordelen ook geen typefouten, geen verkeerd geplaatste komma. Tussendoor stopte Henry even met lezen om de slapende vrouw naast zich wat beter te bekijken. Hadden ze elkaar misschien al een keer ontmoet? Had hij haar over zichzelf verteld en was hij die ontmoeting vergeten? Wat was haar naam ook alweer? Had ze die eigenlijk wel genoemd? Ze had in elk geval niet veel gepraat. Ze was onopvallend, tenger, met lange wimpers, die nu haar gesloten ogen beschermden.

***

Toen Martha vroeg in de middag wakker werd, had Henry de kachel al aangemaakt. Hij had het raadsel van de druppelende waterkraan opgelost, het douchegordijn opgehangen, de keuken opgeruimd en spiegeleieren gebakken. De kleine typemachine op de keukentafel had hij gesmeerd en hij had een vastzittende typearm boven de gasvlam rechtgebogen. Martha's manuscript lag weer in bakpapier gewikkeld onder het bed. Ze kwam aan tafel zitten en at met veel smaak de spiegeleieren.

Hij stelde voor om te gaan samenwonen, en zij zei daar niets op, wat hij opvatte als een 'ja'.

Ze bleven de hele dag bij elkaar, Martha vertelde hoe hij zich de afgelopen nacht had gedragen, dat hij over zichzelf had gezegd dat hij totaal onbeduidend was. Henry stemde daarmee in, maar kon zich niets meer herinneren.

Later die middag aten ze ijs en slenterden door de botanische tuin, waar Henry nog wat meer over zijn leven vertelde. Hij had het over zijn jeugd, die ermee geëindigd was dat zijn moeder verdween en zijn vader van de trap viel. Over de jaren dat hij ondergedoken had gezeten zei hij niets.

Martha onderbrak hem niet één keer en stelde ook geen vragen. Ze hield zijn arm vast terwijl ze door de tropische kas wandelden en leunde op een gegeven moment met haar hoofd op zijn schouder. Tot die dag had Henry nog niemand zoveel over zichzelf verteld, en het meeste ervan klopte ook. Hij liet niets we-

zenlijks weg, maakte niets mooier en verzon er vrijwel niets bij. Het was een gelukkige middag in de botanische tuin, de eerste van een groot aantal gelukkige middagen met Martha.

Ze sliepen ook de volgende nacht in Martha's bed naast de kachel. Teder en nuchter was hij deze keer, behoedzaam, bijna verlegen. En zij was heel stil, haar adem was heet en snel. En later, toen hij diep in slaap was, stond Martha op en ging in de keuken achter de typemachine zitten. Henry werd wakker van het getik. Gelijkmatig, met korte tussenpauzes, punt. Dan het gerinkel van het belletje aan het einde van een regel. Punt, nieuwe regel, punt, alinea. Een hoog geratel als ze het vol getypte blad papier uit de machine trok, opnieuw kort geratel als ze het volgende blad erin deed. Dus zo ontstaat literatuur, dacht hij. Het geratel ging de hele nacht door tot de vroege ochtend.

Het bed was het volgende dat Henry repareerde. Daarna regelde hij een rubberen matje voor de typemachine, kocht twee nieuwe keukenstoelen en brak de elektriciteitsmeter open om die te saboteren. Terwijl hij al die dingen deed, dacht hij erover na hoe je zonder eigen vermogen een huis zou kunnen bouwen en in hoeverre hij daarvoor geschikt was.

Hij ruimde op en maakte schoon, Martha gaf verder geen commentaar op zijn huishoudelijke activiteiten. Ze gaf in principe nergens commentaar op. Henry had daar bewondering voor en hij had niet het gevoel dat ze geen eigen mening had of niet geïnteresseerd was, nee, ze was gewoonweg tevreden en had niets op hem aan te merken. Het was alsof ze alles voorzien had.

Het viel Henry op dat Martha haar verhalen zelf nooit las. Ze praatte er ook nooit over en was er niet trots op. Als een verhaal voltooid was, begon ze aan het volgende, zoals een boom die in de herfst zijn bladeren laat vallen. Het volgende verhaal moest ze al tijdens het schrijven van het vorige hebben bedacht, want tussen het laatste en het volgende lag geen creatieve pauze. Waarmee ze in haar levensonderhoud voorzag bleef voor Henry lange tijd onduidelijk. Ze had gestudeerd, maar zei niet wat. Ze moest wat spaargeld hebben, maar ging vrijwel nooit naar de bank. Als

er geen eten in huis was, at ze niets. Later op de middag verliet ze regelmatig de woning om in het openbare zwembad te gaan zwemmen. Henry was haar een keer gevolgd, ze ging inderdaad alleen maar zwemmen.

In de kelder vond Henry een koffer vol beschimmelde manuscripten, haastig verstopt als kinderlijkjes, onder de rattenkeutels en aangetast door water. De vellen waren tot één massa samengeklonterd, hier en daar was nog een woord te ontwaren. Verloren verhalen. Ook het manuscript van *Frank Ellis* zou verrot zijn of op een koude dag in de kachel in vluchtige warmte zijn veranderd als Henry het niet verstopt had. Dat was zijn verdienste. Hij had *Frank Ellis* gered, hoewel hij het niet verzonnen had, zoals hij later zijn geweten zou voorhouden. Dat dan nog wel.

‘Literatuur interesseert me niet,’ zei Martha over het onderwerp, ‘ik wil alleen maar schrijven.’ Die zin onthield Henry voor later. Waar Martha in haar volkomen afgesloten leefwereld de ideeën voor het creëren van zulke illustere personages vandaan haalde, bleef hem een raadsel. Ze had geen verre reizen gemaakt en toch kende ze de hele wereld. Hij kookte voor haar, ze praatten wat, zwegen samen en gingen met elkaar naar bed. ’s Nachts stond ze op om te schrijven, rond de middag maakte hij eten klaar en las daarna wat ze geschreven had. Hij bewaarde al haar geschreven bladzijden, zij vroeg er niet meer naar. Zo groeide hun liefde met stille vanzelfsprekendheid. Ze genoten van het samenzijn en hadden baat bij elkaar, Henry had de indruk dat het niet mogelijk was tevredener te zijn dan dit. En het was uitsluitend aan hem die harmonie niet te verstoren.

Henry verstuurde het manuscript van *Frank Ellis* onder zijn eigen naam tegelijkertijd naar vier uitgeverijen, die hij in de gouden gids had gevonden. Vooraf moest hij Martha plechtig beloven in geen geval te verraden wie het had geschreven. Het moest een levenslang geheim blijven, en als er werkelijk iets gepubliceerd zou worden, dan alleen onder zijn naam. Henry zag daar geen been in en beloofde het. Op zijn manier hield hij woord.

Lange tijd kwam er geen antwoord. Henry vergat dat hij het manuscript had opgestuurd, en als hij had geweten hoe uiterst gering de kans op succes van een ongevraagd opgestuurd manuscript is, zou hij geen geld aan portokosten hebben uitgegeven. Maar vaak blijkt onwetendheid juist een ware zegen te zijn.

In de tussentijd werkte Henry op de fruitmarkt. Hij stond om twee uur 's nachts al op en kwam tegen de middag doodmoe en naar groente ruikend thuis om in de keuken iets voor Martha klaar te maken.

Martha stelde Henry aan haar ouders voor. Ze had lang gearzeld, en Henry begreep waarom toen hij haar vader leerde kennen. Bij het kennismakingsgesprek loerde Martha's vader, een vroegtijdig gepensioneerde brandweerman, vanuit zijn met velours beklede fauteuil de hele tijd met een smeulende boosaardigheid naar Henry. Hij leed aan reuma, waardoor hij zijn duim al niet meer kon gebruiken. Haar moeder was caissière in een supermarkt, een opgewekte vrouw met een groot hart, een moeder uit duizenden.

Ze dronken koffie met kardemom in de met kussens overladen woonkamer en praatten over koetjes en kalfjes, op het aanrecht zag Henry gele vogels in een kooi, die op de dood wachtten. De trots van Martha's vader was zijn verzameling historische brandweerhelmen, die in een verlichte vitrine tegen de wand stonden. Bij elk exemplaar gaf hij Henry uitleg, over datum, herkomst en functie, waarbij zijn ogen speurden naar tekenen van vermoeidheid en desinteresse bij Henry. Maar die onderging de procedure met stoïcijns geduld en stelde zelfs geïnteresseerde vragen.

Het werd een koude winter. Henry zorgde voor een nieuwe deur, twee fantastische elektrische dekens en hij dichtte de kieren van de ramen. De deur had hij gevonden in een container met afvalhout. Tijdens een sneeuwjacht klom hij in de container en haalde de zware deur eruit, nam hem op zijn schouders en droeg hem

als een werkmier op zijn rug naar huis. Hij schaafde de deur nog een beetje bij, zette er aan de onderkant een stuk aan en plaatste hem. Nu tochtte het niet meer. Martha was verrukt. Henry's ambachtelijke vaardigheden hadden op vrouwen altijd al een eroti-serende uitwerking gehad. Doe-het-zelven en hobby's verdreven de demonen van de verveling en nare gedachten. Hij vond het gewoon leuk om dingen te repareren, niet om te imponeren maar voor zijn eigen plezier en omdat hij niets beters te doen had.

In het voorjaar daarop doodde Henry zijn schoonvader. Hij schonk hem een historische helm van de Weense brandweer, de oudste beroepsbrandweer ter wereld, maar dit terzijde. De oude verzamelaar was zo blij en verrast dat zijn aneurysma barstte en hij dood neerviel. Henry had de perfecte tirannenmoord gepleegd, vakkundig uitgevoerd zonder wetenschap en voor-bedachten rade. Hij had dan ook geen slecht geweten, want hij vond dat het verraderlijke bloedvat in zijn schoonvaders hersenen evengoed bij het poepen had kunnen springen. Iedereen was blij en niemand zocht er iets achter.

Alle helmen verdwenen samen met de dode brandweerman in de aarde. Martha's moeder bloeide op, gaf de gele vogels weg en emigreerde een halfjaar later met een Amerikaanse zakenman naar Wisconsin, waar ze door de bliksem werd getroffen. Sindsdien schreef ze alleen nog met de linkerhand lange brieven over haar nieuwe leven in Amerika.

En toen kwam Moreany's telefoontje. Henry ging op de fiets naar de uitgeverij. Als hij had kunnen voorzien welke fatale wending de hele zaak op een dag zou nemen, was hij misschien niet gegaan.

***

In de hal werd hij opgewacht door Betty. Samen namen ze de lift naar de derde verdieping. Haar lelietjes-van-dalenparfum vulde de lift, ze zag dat hij werkmanshanden had, hij ontdekte een gaatje in haar oorleltje en het sterrenbeeld van de Grote Beer in bekoorlijke sproeten op haar hals. Onderweg naar boven – een

samenzijn dat helaas veel te kort duurde – voelde hij hoe ze zijn DNA analyseerde. Toen de liftdeur openging, was het wezenlijke tussen hen al duidelijk.

Moreany kwam hem vanachter zijn uitgeversbureau tegemoet en pakte hem met beide handen vast, zoals je een vriend begroet die je lang niet hebt gezien. Zijn bureau was bedolven onder boeken en manuscripten. Helemaal bovenop lag *Frank Ellis*. Zo ongeveer had Henry zich een uitgever voorgesteld.

Henry hield zich aan de belofte die hij Martha had gedaan, en stelde zich voor als de auteur. Dat bleek heel eenvoudig te zijn. Hij hoefde niets bijzonders te zeggen of te bewijzen, want zoals iedereen weet kan een auteur niets behalve schrijven, en schrijven kan iedereen. Je hoeft ook niets specifiek te weten of te kunnen of over jezelf te vertellen. Behalve een beetje levenservaring is er geen noemenswaardige opleiding voor nodig en je hoeft geen diploma te hebben. Alleen de tekst moet je laten zien. De uiteindelijke beoordeling laat je over aan de critici en de lezers, want hoe minder je over je werk praat, hoe stralender de nimbus. Literatuur interesseerde hem niet, verklaarde Henry, hij wilde alleen maar schrijven. En dat was ook zo.

De roman verkocht fantastisch. Toen het eerste geld binnenkwam, verhuisden Martha en hij naar een grotere, warme woning en trouwden ze. Er kwam steeds meer geld, bergen geld. Geld lokte bij Martha geen enkele koopreflex of neiging tot verspilling uit. Onverstoorbaar ging ze door met schrijven, terwijl Henry ging winkelen. Hij kocht dure pakken, kostbare momenten met mooie vrouwen en een Italiaanse wagen. Moreany liet Henry delen in de winst, die nu als een regenbui over de uitgeverij losbarstte. Henry voelde zich een gangster die de perfecte misdaad had gepleegd, en in zijn Maserati reed hij Martha door heel Europa naar Portugal. Ze namen hun intrek in dure hotels, maar verder veranderde er niet veel. Martha schreef nog steeds 's nachts, Henry tenniste en bekommerde zich om al het andere. Hij deed de inkopen, schreef boodschappenlijstjes en leerde Aziatisch koken.

Elke middag las hij de nieuwe bladzijden. Behalve hij kreeg niemand een regel onder ogen voordat het boek af was. Hij zei alleen of het hem beviel of niet. Meestal beviel het hem. Ten slotte bracht hij het voltooid manuscript persoonlijk naar Moreany. Betty en Moreany lazen het dan gelijktijdig in Moreany's met hout betimmerde werkkamer, terwijl Henry in de kamer ernaast op de bank lag en *Iznogoedh de grootvizier* las, het moet gezegd, de beste strip ter wereld.

Urenlang heerste er absolute stilte op de uitgeverij, tot beiden het manuscript uit hadden. Vervolgens liet Moreany het hoofd van de verkoopafdeling komen. 'We hebben een boek!' riep hij. Acht weken later begon de perscampagne. Alleen geselecteerde journalisten mochten een leesexemplaar bij Moreany inkijken. Ze moesten documenten over geheimhouding ondertekenen, want ze dienden de roman weliswaar groots in de media aan te kondigen, maar er werd van hen verwacht dat ze tegelijkertijd het publiek door gebrek aan informatie zouden kwellen.

Martha vergezelde Henry nooit naar publieke optredens. Bij boekenbeurzen of lezingen ging Betty met hem mee. Veel mensen dachten dat zij zijn vrouw was, wat op het eerste gezicht ook heel goed zou kunnen, want ze zagen eruit als een droompaar.

Overall werd Henry met applaus ontvangen, toegelachen, rondgeleid en gefeliciteerd. Hij maakte daarbij geen bijzonder gelukkige indruk, want hij hield niet van grote menigtes. En dat versterkte weer de algemene verrukking over zijn bescheidenheid, vooral bij vrouwen. Henry's schuchtere understatement was pure behoedzaamheid, want hij vergat nooit dat hij geen schrijver maar slechts een oplichter was, een kikker in de habitat van de slang.

Bovendien vond hij het moeilijk al die vriendelijke gezichten en nieuwe namen te onthouden. Waar hij bleef staan vormde zich een groep. Camera's flitsten, bliken vroegen voortdurend om zijn aandacht, telkens werd hem iets getoond wat hem niet interesseerde of iets uitgelegd wat hij niet goed begreep. Hij gaf korte interviews, gesprekken over zijn manier van werken wees hij af. Het gevoel van onwerkelijkheid werd sterker, de realiteit

vervloeide als een aquarel in de regen – eerst de contouren, dan helemaal. Martha had hem daarvoor gewaarschuwd. Succes is niet meer dan een schaduw die meeloopt met de stand van de zon. Vroeg of laat, vreesde Henry, gaat de zon onder en zal men vaststellen dat ik niet besta.

Van de recensenten leerde Henry hoe zijn werk moest worden begrepen. Dat de romans goed waren, wist hij ook wel, tenslotte had hij ze zelf ontdekt. Maar hóé goed ze waren en waarom precies, was voor hem toch een verrassing. Hij had medelijden met al die kunstenaars die pas ontdekt worden nadat ze al aan hongeroedeem gecrepeerd zijn. Graag had hij Martha enkele van de meest vleiende recensies voorgelezen, maar zij wilde daar niets van weten. Ze was al bezig met de volgende roman. Roem zei haar niets. Ze las principieel geen recensies, hij daarentegen las ze allemaal, onderstreepte de meest lovende passages met een lijnaal, knipte ze uit en plakte ze in. ‘Elke zin een vesting.’ Die zin beviel hem bijzonder goed. Hij stond op de flap, in vette letters, en was van een zekere Peffenkofer, die voor de literatuurbijlage van een grote krant schreef. Hij had van hemzelf kunnen zijn, vond Henry, zo mooi kort en to the point. Maar dat was niet zo. Niets was van hem.